

POËZIE ALS HERMENEUTISCHE METHODE BIJ RELIGIESTUDIES

Peter Sloterdijk, *Theopoëzie. De hemel tot spreken brengen*, Amsterdam, Boom, 2021, 320 p., ISBN 9789024433360, €29.90

Een waarschuwing vooraf. In de ‘postmoderne’ theologie maakt de term ‘theopoetics’ tegenwoordig steil opgang, ook al bestaat hij al (een halve eeuw) langer dan vandaag. Daar gaat het om een wegslijten van de strenge wetenschappelijke, rationele, logische eisen van een metafysische of systematische theologie die conceptuele hygiëne eist. Theopoetics wil niet langer dergelijke theo-logie zijn. Zij betoogt dat God zich eerder thuis voelt tussen de metaforen die een bescheidener, nederiger, armer denken aansturen.

Theopoëzie is iets anders. Het gaat hier eigenlijk om een reductie van het religieuze in al zijn registers. Het stelt voor om de poëzie als de geprivilegieerde grammatica van het religieuze (,het sacrale, het heilige, het transcendente, ...) in te zetten. Dat is natuurlijk al eerder gedaan, met het morele, politieke, het socio-economische, het psychologische, en zo verder. Bijvraag wordt dan of het poëtische dan inderdaad ‘geschikter’ is dan die andere vertogen. Maakt het meer inzichtelijk, verhult het minder? Mij lijken dat de verkeerde vragen.

Het gaat niet om godsdienstfilosofie of -psychologie of -sociologie, maar veeleer om godsdienstliteratuur. Deze studie wordt pas interessant in plaats van anekdotisch waar de auteur stelt dat de grote religies, de wereldwijde instituten hun poëtisch gehalte hebben weggemoffeld achter conceptueel consistente systemen die zichzelf tot glasharde eeuwige en universele waarheid promoveerden. Zou dit echter niet vooral opgaan voor het christendom dat zich heeft verloofd met de Griekse metafysica? En suggereert de auteur dat zelf niet waar hij stelt dat de schuld van voornoemd moffelen bij Plato’s vermeend wantrouwen in de poëzie moet worden gelegd?

Het originele van dit boek, dat geen academische of intellectuele potten breekt, ligt niet in nieuwe inzichten maar veeleer in het tot vertoog weven van bestaande inzichten tot één perspectief. Om in dat perspectief te staan en werkelijk iets te zien, moet de lezer zich wel doorheen de typische stijl van de auteur worstelen. Het woord bombastisch is nog te zwak. Sommige zinnen bevatten meerdere auteurs, culturen en tijdperken samen en verliezen door die inflatie een pak aan voedende betekenis.

Onderhoudende lectuur, vooral wie op zoek is naar weetjes en provocerende stellingen om een cursus of artikel op te smukken.

Erik MEGANCK (Herbeumont)